

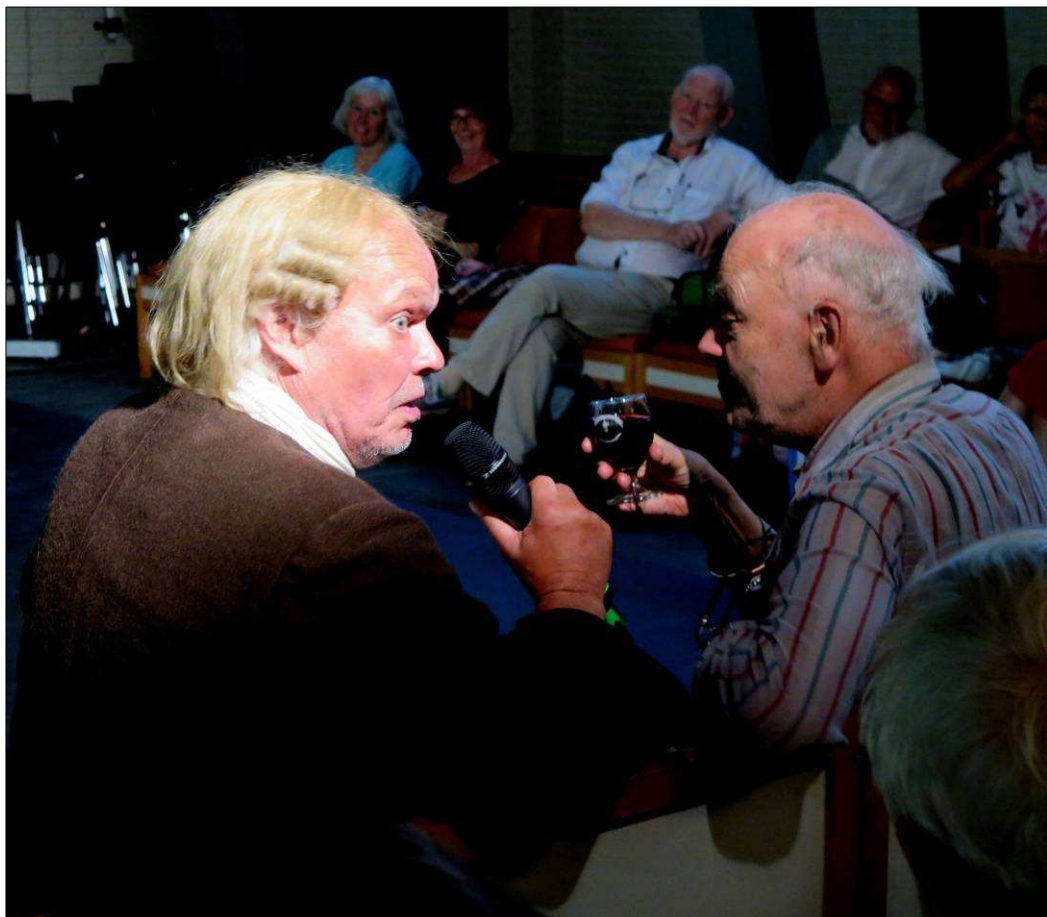
Meddelelser fra Selskabet

BELLMAN

I DANMARK

Nr. 86 sept 2015

BELLMAN 275 år

Bellmandagen 2015

Sant va dū

alle drikker, digterne af den kastaliske kilde, skal man tro den græske mytologi, af klassikerne, hvis man i stedet fæster lid til litteraturhistorikerne. De ynder at påvise hvilke klassikere digterne har læst med hvilken ildhu. Interessant nok er det et emne som ikke har optaget Bellmanforskerne så meget som ellers... Hvori det nu ligger...

Ikke mindst her i landet, her i bladet, her i selskabet har de derimod været meget interesserede i at finde aftryk af Bellmanlæsning hos danske digtere, i den grad at én af dem ligefrem har hævdet at Bellmanlæsning er danske digteres kastaliske kilde...

Dette år, denne sommer har aktualiseret kulturarven. UNESCO har indkaldt forslag til immateriel kulturarv, og bl. a. er højskolesangbogen og *den danske sang* blevet bragt i forslag. Danmarks Radio har fejret netop den danske sang med en folkeafstemning om de 50 mest yndede.

En ny kulturminister har så at sige i det øjeblik han blev udnævnt, udtalt sig til fordel for den litterære kulturarv – og fra de litterære selskaber modtog han så at sige i næste øjeblik takkeskrivelser. De litterære selskaber er dannet og virker for at bevare og udvikle den del af kulturarven der er overleveret i bogens form og format.

Det er et kendetegn for de litterære selskaber i Danmark at de i et vist omfang er dannet for at dyrke forfatterskaber hvis førstesprog ikke er dansk, men tysk, fransk, angelsaksisk eller altså svensk. Men just derved markerer de at kulturarven er international, er verdenslitteraturen, at de danske forfattere har læst ver-

denslitteraturen, fra Homer til Hemingway, fra Sappho til Sartre, og både Bellman og Baudelaire.

Det gælder også og ikke mindst årets danske klassiker, Sophus Claussen. Hans digte, hans romaner og fortællinger er fulde af referencer til klassikerne, og altså også Bellman.

Skriftseriens bind 5 *Bellman i Billed og Digt* (2010) har et afsnit om dette forhold.

Evert Taube har anlagt en tilsvarende vinkel. I fortalen til Bellmandelen af *Svenska ballader och visor* (1948) skrev således:

Horats, Cervantes og Shakespeare er vel hans ligemænd i humor og naturlyrik, men Bellmans muse har en raskere og lettere gang, hun er mere drilagtig og sød i al hendes sjusken med pudder i håret, sønderrevet forklæde, tårer i øjnene og vafler i munden. Hun er nordisk. Hun er udydig. Hun er naiv. Hun er både rar og kæk, syndig og from på én gang og har en fornemmelse for naturen, finere end nymferne i Grækenland, Toscana eller det yndefulde Frankrig (på dansk ved red.).

– En og anden kunne lade sig overraske af Taubes ligemænd, én af at se Horats, én anden af at møde Cervantes, måske ikke så meget af Shakespeare, som med samme lethed og elegance lader sine personer tage de berygtede korte skridt fra det ophøjede til det latterlige og tilbage igen.

Men den danske litteraturhistoriker og Bellmanfortrolige, Vilhelm Andersen, giver i sit store værk om Horats og hans spor i europæisk litteratur god plads til Carl Michael Bellman. Og Bellman har da også citeret den romerske lærefader på latin. For det kunne han selvfølgelig også.

Bellmandagen 2015

Man kan sige meget om vejret, men ikke bestemme over det. Med en lidt anden tilgang til humoren sagde Storm Petersen: *Man skal være glad for vejret, så længe man kan trække det.* Det regnede søndag den 16. august 2015 ikke meget, men nok til at koncerten blev rykket indendørs. Musikinstrumenter kan ikke lide væde ligegyldigt hvor lidt. Til gengæld var Store Kapel stuvende fuldt af forventningsfulde gæster, da klokken blev to denne eftermiddag. Valdhornisterne Fredrik de Fine Olivarius og Mike Cholewa indledte dagens festligheder med tre bellmanske duetter, hvorefter formanden Søren Sørensen bød velkommen til dagens underholdning.

Han omtalte den store inspiration som Bellman har været under og efter sit liv, der begyndte for 275 år siden. Ikke alene for generationer af danske digtere, men også for de forskere, som blandt andet i selskabets regi, havde bidraget til vor viden om skjaldens indflydelse i Danmark. Straks efter velkomsttalen måtte formanden skynde sig at skifte rolle til bratschist i Rudersdalkvartetten, som med forstærkning af de to valdhornister blev dirigeret af Henrik Bøggild i ledsagemusikken til fællessangen *Hvile ved denne kilde*.

I år gik æren af at bekranse Bellman statuen med laurbær til den tidligere ambassadør Lars Lönnback fra Stockholm. Han og hans frue havde dagen før været på Louisiana og oplevede, at gæsterne på museet udmærket godt kendte Bellman, da han citerede en strofe fra Fredmans

epistler. Han er meget involveret i *dialog mellem kulturer* og omtalte de store problemer vi har i verdenen af i dag. Videre kom han ind på starten af SBiD, hvor han selv var med og erindrede sig den festlige grundlæggelse, der fandt sted på Wessels kro den 18.11.1993. Han videregav til sidst en personlig hilsen fra Anita Ankarcróna formanden for Bellman Selskabet i Stockholm.

Så kom de to sangere, man havde set frem til, på scenen, og ingen blev skuffede. Troubadouren Martin Bagge lagde ud med blandt andet at synge ep. 80 om Ullas lystrejse til Första Torpet, hvor der var kræftkalas, krebsegilde som sangeren håbede vi også kendte til i Danmark.

Ved næste vise præsenterede han sin lille citrinchen, en kopi af Bellmans cister, og i resten af afdelingen akkompagnerede han sine sange på fremragende vis med dette instrument. For ikke at sætte sit lys under en skæppe brillerede han med at synge *Vejen går til Nøddebo* på dansk, og til sidst gav han en veloplagt udgave af Måltidssången selvfølgelig på svensk.

Så kom Nis Bank-Mikkelsen ind og sang om Ulla Winblads flugt ep.36. En diger sang på 9 vers á 18 linjer, der er en hel lille novelle med en sørgelig afslutning, hvor Ulla bliver arresteret og sendt til spindehuset *Farväl, min nymf*!. Første afdeling blev sluttet af med ep. 81 *til bal-lademager Löfberg*, ved Dantobommen. Sangen som Cornelis Vreeswijk udødeliggjorde i København 1978. Men Nis giver ham ikke noget efter, og jeg lagde mærke til, at hårene på mine arme rejste

Troubadouren Martin Bagge fra Göteborg i Sverige
Skuespiller og sanger Nis Bank-Mikkelsen
Valdhornduoen med Fredrik de Fine

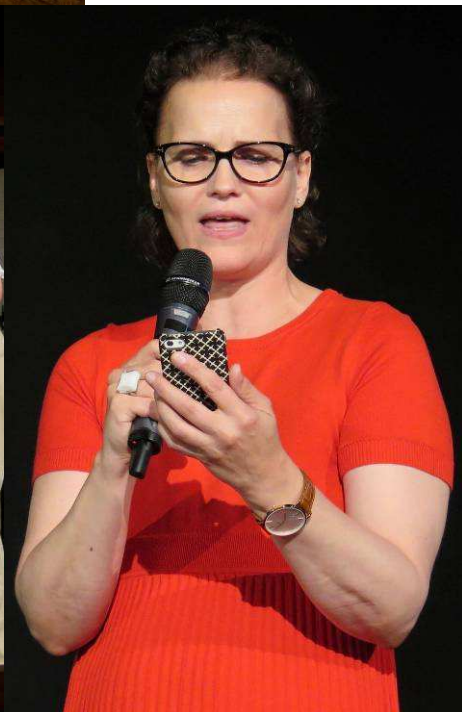
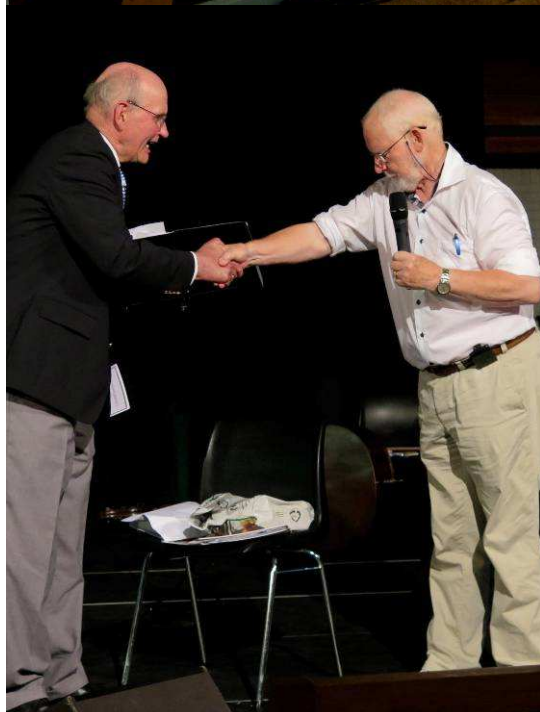
sig, da skuespillerens stentorrøst rungede fuldtønt i vore ører. Sidste linje lyder jo som bekendt *vi er tørstige alle*, hvilket helt naturligt lagde op til pausen på 15 minutter, i hvilken man så kunne forfriske sig med eventuelle medbragte drikkevarer.

Efter fællessangen: *Er jeg født, så vil jeg leve*, var det tid til kåring af digtkonkurrencens tre vindere. Tredjepræmiermodtageren Bue Nordström kunne desværre ikke komme på dagen, men deltager formodentlig på Fredmandagen den 18. november i København. Førstepræ-

mien gik til et kendt medlem af SBiD, nemlig Peter Leth Christiansen. Hans digte, der viser hen til de danske gulddalderdigtere og selvsagt Carl Michael Bellman, kan synges på sidstnævntes melodier. Karen Nordentoft, medlem af bestyrelsen og Mezzosopran påtog sig opgaven at synge prismodtagerens digte. Dygtigt gjort og hun såvel som hendes akkompagnatør Holger Scheibel modtog en velfortjent applaus. For-

Tidligere ambassadør Lars Lönnback, Stockholm
Første pristager Peter Leth Christiansen
Anden pristager Tine Enger

manden Søren Sørensen lykønskede førsteprisvinderen samt begrundede valget, og overrakte ham diplommet, præmien og en boggave.

Tine Engers *Fredsansen med Bellman* vandt en velfortjent andenpris. Søren Sørensen begrundede på rørende vis valget af hendes digt og bad hende læse det.

Helt klædt i rødt trådte den smukke digterinde op foran publikum og læste med indlevelse og passion det stærkt feminine værk, hvor hun til sidst anråber Bellman og verden om fred..fred..fred ! Som noget helt nyt læste hun op af teksten, der var lagt ind på hendes I-phone. Som unge mennesker ville sige: det rykker s'gu!

For at udnytte sin dybe stemme startede Nis Bank-Mikkelsen som sædvanligt akkompagneret af guitaristen Jan Sommer med at synge ep. 2 *Til fader Berg, om fiolen - Sum.sum.sumsum.sum*. Så fulgte Martin Bagge efter med ep. 14, *Til poeten Wetz*. hvor han gør maksimal brug af sine mimiske muskler, med grimasser der bringer tilskuerernes oplevelse op i de lattermilde højder. Og så går Nis Bank-Mikkelsen i gang med sit mestestykke af en kombineret skuespil- og sangpræstation, når han synger ep. 30 *Til fader Movitz under hans sygdom, lungen-soten*. Med et glas rødvin til en ældre tilskuer på første række, skaffer han sig en teatralisk alliance. En stor præstation, men som han også sagde: *Man ved ikke, hvornår man kommer til at synge Bellman igen*. Må vi håbe det sker snart. Martin Bagge slutter af med et Bellman digt fra 1786. Han har fundet en melodi til digtet *danske kongen*, som han udfordrede publikum til at gætte. Det viste sig at være den tyske folkemelodi, som vi

kender fra titlen: *Der var en skikkelig bondemand*. Tiden er så fremskreden, at man går direkte til fællessangen *Solen glimrer*, hvor alle medvirkende deltager og fortjent får en stående applaus. En dejlig dag. Som det nu passer sig, sluttede formanden af med at sige tak fordi I kom, tak til fondene og tak til Sophienholmudvalget for en storslået koncert.

Georg T. Amsinck

Vi har modtaget:

Kære Søren Sørensen og hele styrelsen for Selskabet Bellman i Danmark,

Jeg vil gerne takke jer for tildelingen af førstepræmien i digtkonkurrencen i anledning af 275 året for Bellmans fødsel.

Mange tak for den generøse motivation, den flotte – helt uventede –pris og de herlige bøger.

Selve koncerten fik et forløb, som min kone og jeg sent vil glemme. Nis Bank-Mikkelsen, Martin Bagge og Jan Sommer holdt os tryllebundne med deres fortolkningskunst og ikke mindst de to sidstes fremragende guitarspil.

Jeg var naturligvis også meget begejstret over, at Karen Nordentoft og Holger Scheibel med så kort varsel kunne fremføre mine sange så congenialt, som det blev tilfældet.

Mange venlige hilsener og tak

Karin og Peter Leth Christiansen

Septembers himmel er så blå – og blå er selve poesiens blomst. Digteren Alex Garff fik i 1949 en opfordring fra Danmarks Skoleradio, kiggede ud ad vinduet og skrev om hvad han så – og lige siden har det været skoleverdenens yndlings-sang for den måned som også i år er viet poesiens blå blomst.

1949 var ved et pudsigt lune så 150-året for indsigten i poesiens væsen; i 1799 skrev den tyske digter Novalis romanen *Heinrich von Ofterdingen*, og det er deri poesien får den farve poesien skal have.

Udtrykket, romanen og sangen er dele af kulturarven, og september 2015 viser netop kulturarven en særlig interesse. Den danske klassikerdag har siden 2001 været henlagt til september, og i år har de litterære selskaber taget den litterære kulturarv op til debat. Det sker som et led i Golden Days søndag den 13. september i LiteraturHaus på Nørrebro. Se Golden Days hjemmeside

Allerede lørdag den 12. september fejres årets danske klassiker, Sophus Clausen, på hans 150 års dag forskellige steder; men med særlig tyngde sker det på selve klassikerdagen tirsdag den 22. september.

Det sker først med et storslået åbningsarrangement på Københavns Hovedbibliotek kl. 17.00, og kl. 19.00 har vi på Gentofte Bibliotek foredrag om Sophus Clausen og Bellman v/ lektor, mag.art Johan Rosdahl fra Samrådet for de Litterære Selskaber i Danmark, se nedenfor.

Også på bl.a. Biblioteket i Nykøbing F.

er der foredrag om Sophus Clausen.

”Jeg ser paa de himmelske Smil at man hvisker dig Djævlé i Øret” *Sophus Clausen og Bellman*

Årets klassiker, Sophus Clausen (150 år d. 12. september) havde tydelige inspirationskilder og valgslægtskaber – som f.eks. Baudelaire og Aarestrup. Der er altid hos Clausen en tilbageskuen mod traditionen og en anknytning til det moderne livs litteratur. På denne måde bliver Clausen en overgangsfigur fra en romantisk tradition til en gryende modernisme, og det betyder at hans digtning kan forekomme nok så kompliceret: I bundne, traditionelle versemål tryller Clausen med ordene i et modsætningsfyldt spil der afslører verden som fyldt med paradokser. En grundlæggende figur hos Clausen er således den fortættede modsigelse – det er i den komplementære sammenhæng mellem modsigelser at livets essens skal findes.: ”Både Dydens Tidsel og Lastens Lavendel”; men denne erfaring er jo langt ældre end både romantik, modernisme – og Clausen. Og ja, det er Bellman der spørger! Det er bl. a. derfor det giver mening i at sammenstille Bellman og Clausen. Det vil jeg forsøge på Klassikerdagen d. 22. september kl. 19.00 på Gentofte Hovedbibliotek, Ahlmanns Allé 6, Hellerup.

Foredraget arrangeres i et samarbejde mellem Gentofte Hovedbibliotek og Selskabet Bellman i Danmark.

Johan Rosdahl

Knudaage Riisager og Bellman

Selv om Carl Michael Bellmans viser har været populære i mange generationer, har deres melodier ikke i nævneværdig grad været benyttet som grundlag for symfoniske værker. Et af de få eksempler er Hugo Alfvéns (1872-1960) *Uppsala-rapsodi* op. 24 (1907), hvori ”Joachim uti Babylon” om ikke danner grundlag for stykket, så dog optræder. Værket var skrevet på bestilling til Uppsala Universitets mindefest i maj 1907 i anledning af 200-året for botanikeren Carl von Linnés fødsel. I rapsodien lader Alfvén indgå Gunnar Wennerbergs ”Hur länge skall i Norden” samt som nævnt ”Joachim uti Babylon”. Benyttelsen af førstnævnte sang vakte i øvrigt megen kritik pga. dens i Sverige berømte travestering til drikkevisen med begyndelsen ”Hur länge skall på borden”, som gav anledning til at mistænke komponisten for at drive gæk med den akademiske højtidelighed.

På dansk grund finder vi ganske overraskende en komponist, der tidligt anvendte en Bellman-melodi som grundlag for en variationsrække for symfoniorkester. Efter komponistens oplysninger skulle værket være komponeret i 1919, men det er gået tabt; måske er det aldrig blevet færdigkomponeret. Vores viden om dette tidlige ”spøgelsesværk” stammer som nævnt fra komponisten selv, fra Knudåge Riisager (1897-1974), der med dette værk ville have haft sin debut som komponist inden for den store orkestrertradition. Men selv om værket ikke kendes – end ikke i fragmenter – så vendte komponisten i 1945 tilbage til titlen i sine *Bellman-Variationer* for mindre orkester op. 45. Det anvendte tema er her me-

lodien til Fredmans epistel nr. 61 med førstelinjen ”Kära mor, slå nu hand på kjolen”, som er en af Bellmans mindre kendte sange. Til gengæld lader Riisager melodien til den populære Fredmans epistel nr. 82, ”Hvila vid denna källa” dukke op i variationsværket. Gad vidst, om Riisager har tænkt, at hvis J.S. Bach kunne tillade sig at benytte ”Bro, bro brille” i *Goldberg-Variationerne*, kunne han også tillade sig denne licens. I finalen i variationsværket lader Riisager endog begyndelsestakterne til H.C. Lumbyes *Concertpolka* for to violiner og orkester sætte ind i to trompeter. Men i øvrigt forløber værket med sine 12 variationer efter bogen. Variationsrækken blev udgivet på Carl Gehrmans Musikforlag i Stockholm i 1946; det har ført en lidt stille tilværelse og er da heller ikke tilgængeligt på cd.

Trangen til at citere kendt melodistof var et af de mest fremtrædende karakteristika i Riisagers orkestermusik. Et væsentligt og interessant træk er ganske enkelt den meget hyppige anvendelse af ældre dansk melodimateriale. Flere af Riisagers værker er baseret på melodier til børnesange, og især melodier til sanglege. Noget tyder på, at Riisagers forhold til og benyttelse af dette i mange tilfælde gamle og folkelige melodistof havde noget tilfælles med fx Igor Stravinskys, Béla Bartóks og Zoltán Kodály's anvendelse af folkemelodier fra deres hjemlande. Anvendelsen af anonymt, folkeligt frembragt melodistof var udbredt i samtiden, dvs. fra omkring Første Verdenskrig, og Riisager fandt formodentlig, at de gamle danske melodier havde noget af den samme kvalitet som dem, de nævnte kompo-

nister gjorde brug af. Men Riisager nøjedes ikke med at låne melodistof. Der kan helt tilbage til 1920'ernes slutning påvises melodier i Riisager-værker, især i balletmusikken til *Benzin*, som umiddelbart forekommer velkendte, men som er "hjemmelavede", idet Riisager blot har indsnust tonen i de gamle melodier, som han kendte fra sin barndom, og som han med stor dygtighed kunne efterligne.

Netop dette ønske om at gøre et musikalsk melodistof velkendt for lytterne fik betydning i Riisagers eneste værk i operagenren, *Susanne*. Gennem mange år – helt fra slutningen af 1920'erne – havde Riisager gået med tanken om at skrive en opera. Talrige forfattere havde han haft forbindelse med for at få dem til at skrive en libretto, men alle planer og forsøg var kæntrret. I slutningen af 1940'erne lykkedes det ham imidlertid at få en af sine gode venner og tekstforfattere Mogens Lorentzen, til at levere librettoen til operaen *Susanne*. Lorentzen havde leveret tekster til Riisagers to succeser *Børneviser*, der udkom i 1936, og *Mor Danmark*, som nåede at udkomme i 1939, kort før den tyske besættelse. Faktisk havde Riisager allerede gået med tanken om at skrive en Susanne-opera i foråret 1940. Vi ved det fra Mogens Lorentzen, og en antagelig uopført ouverture med titlen *Susanna*. *Forspil til en ikke fuldført buffo-opera*, som ligger i Knudåge Riisagers Arkiv på Det Kongelige Bibliotek.

Handlingen i *Susanne* er baseret på den jødiske legende om Susanna. Den findes i Apokryferne som et tillæg til Daniels Bog i Det Gamle Testamente. Bellmans vise "Joachim uti Babylon" er en bearbejdelse af denne legende. Handlingen

i Susanne fremkom som en krydsning af den bibelske historie og Bellmans vise. Allerede i forspillet benyttes elementer fra Bellman-visens melodi, men dog indlejret i toner, så det kun er grundstrukturen i begyndelsen af melodien, der benyttes. I Scene 1 dukker melodien op "utilsløret", og i "Jespers Vise" møder vi også konturerne af visemelodien. Hen mod slutningen af operaen synges begyndelsen af "Joachim uti Babylon".

Der er stor forskel på de to værker, hvor Riisager benytter det lånte materiale. I variationsværket er Bellman-melodien forudsætningen for stykket på en helt konkret måde. I *Susanne* er anvendelsen af Bellman-melodien mere subtil. *Bellman-Variationerne* og *Susanne* er formodentlig komponeret inden for en firårsperiode. Vi kender ikke anledningen til, at Riisager skrev sine Bellman-Variationer. Værket er trykt hos Carl Gehrmans Musikforlag i Stockholm, og måske har der været tale om en bestilling fra det svenske forlag til Riisager i anledning af 150-årsdagen for Bellmans død, den 11. februar 1945. Eller måske er de to værker blot udtryk for almindelig sympati for Bellman og hans musikalske univers.

Claus Røllum-Larsen, mag.art. og ph.d. i musikvidenskab fra Københavns Universitet og siden 1997 forskningsbibliotekar og seniorforsker ved Det Kongelige Bibliotek. I 1990 udgav han *Kong Frederik IX og musikken. Musikhistoriske studier i det danske kongehus* og i 2002 *Impulser i Københavns koncertrepertoire 1900-1935. Studier i præsentationen af ny, især udenlandsk instrumentalmusik*.

Musik i Gustafskyrkan

Lørdag den 6. juni om eftermiddagen holdt det svenske kirkesamfund i København en koncert med musik og sang fra 1700-tallet. Vores formand forfatteren Søren Sørensen var til stede og ligeledes selskabets associerede medlem Niklas Eriksson, anden sekretær ved den svenske ambassade, der holdt nationaldagstalen, i hvilken han kom ind på den svenske folkesjæl og integration i Sverige. Han nævnte derefter Danmarks 100 års jubilæum for kvindernes valgret, 16 år før Sverige, og til sidst omtalte han Selskabet Bellman i Danmarks årsmøde på

den svenske ambassade, hvor man fejrede skjaldens 275 års fødselsdag.

Programmet var et overflødighedshorn af Bellman sange og melodier. Det hele bundet sammen af Bellman selv fremført af Benkt Norberg, der holdt en dialog med Evert Taube spillet af Kjell Örnfelt gennem hele koncerten.

To stipendiater, sopranen Regina Fredriksson og bassangeren Joakim Larsson modtog hver 5000 kr fra Idas legatstyreelse og sang henholdsvis Mozart og Haydn som tak. De to har hjulpet koret og deltog også i de mange Bellman visor, som man sang på smukt svensk. Koret sluttede selvfølgelig af med at synge *Fjäriln vingad*.

De to dygtige cellister Tittit van der Pals og Dorothea Wolff spillede behagelig lyttemusik allerede før koncerten samt akkompagnerede under forestillingen. Medens vi således nød musikken, kunne vi samtidig nyde velkomstdrikken, kølig Cider med smultron, af champagneglas.

Oscar Mikaelsson huskes særligt for sit fremragende pianoakkompagnement til solisternes sangoptræden.

Til sidst sluttede vi af med nationalsangen, hvorefter samfundet fortsatte med at spise aftenmad.

Georg Amsinck

Par Bricole i Malmø den 7. juni 2015

Søndag den 7. juni holdt Par Bricole i Malmø deres Bellmandag, i Slotsparken fra kl 13-15, i år med særlig vægt på 275 års jubilæet. Der var mange som lejrede sig i græsset hvor logens medlemmer optrådte. Solen skinnede og flagene vajede smukt i den lette brise. Styrande Mästaren Patric Jakobsson bød velkommen og seremonimästaran Mikael Risén gelejdede os igennem to timers underholdning med musik, sang og skuespil. Det Lysande Sällskapet havde sat alle sejl til. Comediorkestern spillede til allsången: *Solen glimmer*, og så gik det løs. Vi fik blandt andet set den fremragende vise-sanger Christoffer Månsson fremføre Fredmans epistel nr. 81, *Till grålmaker Löfberg*, med slutstrofen: ”*vi ä torstiga alla*”. Musikken blev sammenlignet med begravelsesmusik fra New Orleans, hvilket passede ganske godt til Comedi Orkesterns spillestil.

Underholdningen begyndte ellers med to valdhornspillende herrer, der tilsyneladende havde været til fest dagen før. Senere underholdte de os dog med dejlig Bellmanmusik, efter at skjaldens buste

var blevet behørigt bekranset.

Som orkestret var et gennemgående indslag således også koret. Dette selv om Bellman aldrig arrangerede sine sange for flerstemmighed. Dejligt sang de, og så fik vi stort set hørt alle de kendte Bellman visor.

Afsluttende fællessang var *Gubben Noak*, den først publicerede Bellman vise, som hurtigt blev populær også i Danmark. Og endelig *Så lunka vi så småningom*, hvilket vi så gjorde.

Georg Teddy Amsinck

Koret dirigeret af Hans-Peter Frank

Store Bogdag på Hald

Selskabet Bellman i Danmark var, i samarbejde med Blicher-Selskabet, at finde blandt de litterære selskaber lørdag den 30. maj.

Web-redaktionen skriver:

Man kan sige meget om statistik. Årsagen til flytningen af arrangementet fra august til maj var, ifølge research foretaget af Store Bogdag gennem de meteorologiske statistikker for 2003-2014, at der er 3 gange så stor chance for sol i maj. Til gengæld er temperaturen nogle grader lavere. -Og det holdt! Dog kun fordi vi havde den vådeste maj siden 1983 (kilde: dmi.dk).

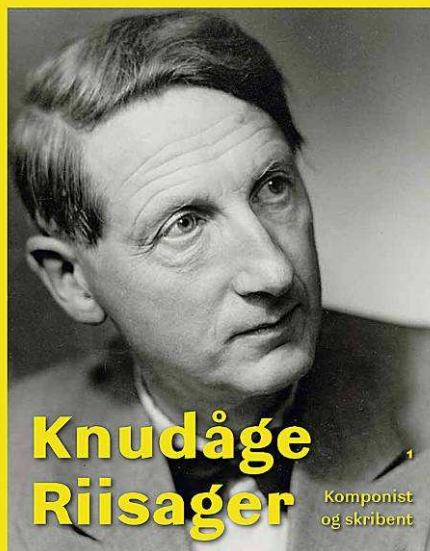
Formiddagen var våd og blæsende, og det klarede op i løbet af eftermiddagen, så 2/3 af dagen var vejret godt. Takket være de opstillede telte og pavilloner blev det gennemført som på en normal august-dag.

Ellers kan fremmødet siges at være lidt mere beskedent end normalt. De, der trodsede vejret fik nu en god og indholdsrig dag, og hvis maj bliver efter det gode gennemsnit til næste år, er det stadig en tur værd at komme der.

På redaktionens vegne

Flemming Pedersen

Øverst formand for Blicher-Selskabet Erik Harbo i det sol- og regnfyldte vejr. Komponisten Knudåge Riisager. Se artiklen på side 8-9 af Claus Røllum-Larsen

Claus Røllum-Larsen

MUSEUM TUSCULANUMS FORLAG Ø DET KONGELIGE BIBLIOTEK

Strunt alt hvad du orerar - Peter Linds afhandling om Bacchi Orden

For de fleste, ja, de allerfleste er ”en Bellman” en af Fredmans Epistlar eller en af de forholdsvis få Fredmans Sånger som faktisk synges og høres. Med sine gendigtninger fra 2012 har Hans Lundsteen gjort Bellmans religiøse digtning gældende for danske læsere.

I nutiden har imidlertid flere og flere forskere og andre interesserede fået øjne op for storheden i oratorieparodien *Bacchi Orden*, et værk som Bellman selv fik udgivet i 1783 med titlen *Bacchi Tempel, öpnadt vid en hieltes död*.

Medlemmer med en lang hukommelse får muligvis minder om formandens festforelæsning på Sveriges Ambassade den 26. november 2008; den handlede just om Bacchi Orden.

Dette år har oplevet at en svensk forsker har skrevet en ph.d.-afhandling om Bellmans ordensdigtning, og denne bog – af Uppsala-forskeren Peter Lind – er blevet pænt modtaget og anmeldt af kyn-dige læsere, både her til lands og i Sverige. En retoriker, Jette Barnholt Hansen fra Københavns Universitet, nærer *ingen tvivl om, at Linds bog er et meget vigtigt bidrag til forskning i såvel det 18. århundredes musikteater som det 18. århundredes retorik, der også kan inspirere til sceniske nyfortolkninger af Bellmans parodiske værk*.

Ikke mindst fremhæver Jette Barnholt Hansen Bellmans omfattende lærdom, et forhold der træder kraftigere frem i *Bacchi Orden* (og i *Bacchi Tempel*) end i Fredmandigtene. Men tillige har Bellmans humor en stor plads i disse værker;

det er en af Peter Linds overordnede pointer.

I Bellmanssällskapetets tidsskrift *Hvad Behagas* betoner Bellmanforskeren Jennie Nell at *Peter Linds uppslagsrika avhandling lyckas med att levandegöra inte bara ett svårförståeligt diktverk men också ett stycke svårtillgänglig kulturhistoria*. Desuden finder Jennie Nell at den i sin usædvanligt elegante sprogdragt er en fryd at læse.

Så det glæder man sig til. Indtil det kan foregå, kan man finde Bacchi Orden og Bacchi Tempel frem fra bibliotekets hylde og fryde sig over at læse den. Den kan også findes via nettet i Bellmanssällskapetets www.samladeverk.bellman.org.

Red.

Fritz Haacks tegning af Pegasus

Træk af et nyt livssyn i Norden

Den kulturhistoriske forfatter Troels-Lund skrev sit hovedværk i årenen 1879-1901 om *Dagligt Liv i Norden i det sekstende Aarhundrede*. Med *Bakkehus og Solbjerg* I-III fra 1920-22 skildrede han den danske guldalder, og for at give et sandt billede af den måtte han, det ved de der læser dette blad, inddrage Carl Michael Bellman.

Ingen dansk guldalder uden Bellman.

Troels-Lunds omtale af vor digter fortjener at citeres; den er kortfattet, men præcis og prægnant:

Rækkefølgen i Sverige var mere storladent i sit anlæg end den i Danmark. Den begyndte med lysglædens og naturglædens ypperste sanger Bellman († 1795), der i sin sindsform svagt kunne minde om en blanding af Rahbek og Kamma Rahbek. Hans lysglæde er utæmmelig, bred, løssluppen, fin og yndefuld. Men den ejer tillige det ægte nordiske drag af vemod, der ler ad sig selv for ikke at græde.

(Bakkehus og Solbjerg bind II 2. udg. 1972)

Æresmedlem af Bellmanssällskapet

Fra Bellmanssällskapets medlemsblad N:o 2 Anno 2015 *Hwad Behagas* har vi lånt (og oversat) følgende:

Tre nye æresmedlemmer

Bellmanssällskapet klarer sig med nogle få udvalgte æresmedlemmer: den russiske oversætter *Ignatij Ivanovski*, den finlandske poet og Bellmanforsker *Lars Huldén*, musikforskeren *Lennart Hedwall*, Bellmansangeren *Sven-Bertil Taube*. Årsmødet 2015 udvidede denne kræsent udvalgte skare med tre velfortjente personer:

Bo G. Hall ”som gennem sine omfattende, vidtforgrene og mangeårige indsatser i Bellmanssällskapets tjeneste har bidraget til at udbrede kendskabet til Carl Michael Bellman og hans værk.

Bo.G. Halle, født 1938, har ved siden af sit embede i Kommerskollegiet i vid udstrækning hengivet sig til humaniora hvor Bellman har været et vigtigt centrum. Artikler, indlæg og bøger har vekslet med guide-ture. Den der vil færdes i Bellmans spor, kan stole på den af ham redigerede og delvis skrevne *Bellman var där*, en guidebog til Bellmansmiljøer i dagens Stockholm.

Søren Sørensen ”som gennem sit forfatterskab og oversættelsesarbejde samt gennem dannelsen af *Selskabet Bellman i Danmark* med stor succes har virket for at Carl Michael Bellman har styrket sin position på den danske og hele den nordiske kulturelle arena”.

Søren Sørensen, født 1937, er litteraturhistoriker, romanforfatter, lyriker, oversætter, essayist og meget andet. Med generøs autoritet, encyklopædisk viden og vital intellektuel receptivitet spænder han over mange områder – hvoraf Bellman udgør et af de store.

Klaus-Rüdiger Utschick ”som ved sit omfattende, indsigtfulde og lydhørte oversættelsesvirke har skabt øget udbredelse for Carl Michael Bellmans digtning i det tyske sprogområde”.

Klaus-Rüdiger Utschick, München, født 1943, kom til Sverige 1962 og blev fascineret ved mødet med Fredmans Epistlar. Han har oversat Bellman og været med til at grundlægge *Deutsche Bellman-Gesellschaft*. Driver forlaget Anacreon som udgiver CMB og anden svensk 1700-talslitteratur på tysk.

Pressen om *Skoel, bette pieger*

For 15 år siden forekom det endnu at bøger blev anmeldt i dagspressen, også andre end kriminalromaner og romaner af de forfattere som journalisten i sin tid skrev speciale om på universitetet.

En mærkværdighed som Søren Sørensens *Uhøwalg af epistler og sange på thybomål* fandt nogle redaktioner værdige til at blive bemærket. I *Thisted Dagblad* skrev en litterært interesseret om at Bellman fik nyt liv, og thybomålet fik nyt liv. Bellman, skrev vedkommende, *blev på en fascinerende måde igen levende, spændstig, og ikke mindst brodden mod livet var ikke glemt eller gemt i floskler eller pæne ord.*

Om thybomålet skrev han at det *havde den blødhed, der stammer fra jordene bag klitterne, men ... også den sejhed, der kommer, når man lever tæt ved "æ haw". Samtidig indeholdt thybomålet ord og vendinger, som ikke fandtes på rigsdansk, ord, der indfangede stemninger, øjeblikke og menneskelige karaktertræk.*

Midtjyllands Avis nøjedes i første omgang med at notere det mærkværdige: *Bogen er forsynet med noter og en artikel om det thybomål, der aldrig har eksisteret som skriftsprog!* Men vendte siden tilbage, citerede første vers af *Fjäriln vingad* på thybomålet og konstaterede at Bellmans kendte vers ikke er blevet ringere af at epistlernes figurer er blevet omtolket til Thistedboere: *forståeligt, ligetil og særdeles musikalsk gjort.*

Det nu hedengangne *Aktuelt* satte udgivelsen ind i sammenhæng med at al for-

nyelse i både popmusik og litteratur kommer fra provinsen, fra verdens randområder, og nu er altså et stykke af verdenslitteraturen, *denne kulturelle perle*, endnu et eksempel på at folket og randområder er drivkraften i kulturhistorien.

Carl Michael Bellman SKOEL, BETTE PIEGER

En uhøwalg af epistler og sange
på thybomål
ved Søren Sørensen

Klim

Anmeldelse

Otte elegiske epistler fra en digters sidste dage er navnet på de originaldigte som Søren Sørensen særudgav til medlemmerne af SBiD i julen 2014. Digtene er for de flestes vedkommende sat i musik af forfatteren, der for nogle af melodierne vedkommende har arbejdet ud fra et oplæg af nu afdøde forfatter Kaj Tølbøll Lauritsen. Og som det fremgår af efterordet, er epistlerne blevet opført af operasanger Erik Harbo. Helt i gesamtkunstens ånd har forfatteren også illustreret udgivelsen med egne tuschtegninger.

Elegier er lyriske digte af moralsk eller sentimental karakter, som udtrykker længsel eller vemod.

De almindelige moralske værdier bliver dog ikke fremmet i denne digtsamling, hvorimod det bellmanske univers er vel repræsenteret, ja man kan vel sige tilstræbt. Kærligheden til Bellmans formsprog kommer klart frem i de enkelte digte, hvor Søren Sørensen har taget udgangspunkt i de anekdotiske fortællinger om skjalden.

Det første digt handler om brændevinsbrænderen Lundholm junior. Han husker frokosterne i det grønne, Ulla, det erotiske, og med vemod tænker han på Fredman, som vi jo godt ved er død i epistel nr. 82. Ligesom Fredman er Bellmans tallerør, tager Lundholm junior pennen for at skrive om Bellman, blot er det denne gang Søren Sørensen, der er skjalden. Og sådan bliver vi underholdt med syv andre elegiske epistler.

I det næstsidste slutter Bellmans liv,

netop ved pennen da han siger til sin kone Lovisa

Meine Liebe !

Tag min pibe,

tag og giv mig et stop.

Og hun spør: "Er du sulten?"

Blot tobak, søde ven.

Hans citrinchen på pulten

og hans blækhus og pen

At gennemgå og kommentere alle digtene i en anmeldelse er jo umuligt og i øvrigt ikke ønskværdigt, men jeg kan anbefale, at man sætter sig ned og læser disse sange i ro og fred *og med en snaps med anis i*. Til sidst vil jeg dog gerne nævne, at jeg morede mig meget over Numero 3 "La prova generale!" I dette digt køber Bellman en kiste på auktion til senere brug. Digtet ender i en så forrygende sammenstikning af Bellmans tekster, at man rent ud taber pusten. På vejen får Bellman også samlet en sangkvartet bestående af Sergel, officeren Daniel Kempenskjold, og her tænker vi straks på *Tjälvestabreven*, samt ritmester Christian von Schnell, hvis kone skrev i sin dagbog om Bellman i dennes sidste trængselstid. Det var hende der forærede Bellman en flaske rød brændevin, da han sad som fange i portvagten, her hvor de sidste dage i virkeligheden begyndte. Søren

Sørensen slutter passende af med Numero 8, som er en parentation over Carl Michael Bellmans jordfæstelse den 19. 2. 1795.

Georg T. Amsinck

Bellmandagen i Stockholm 26.7. 2015

Kl. 13.00 i strålende sol mødte 25 Par Bricole brødre, søstre og venner i Bellmanshuset, Urvädersgränd 3. Huset står som da det blev genopført i 1864 efter en storbrand. Naja og jeg mødte her Patric Jakobsson, ordførende i Par Bricole Mal-mø, og hans ven Thomas, begge med koner. Rundvisning og foredrag ved Tommy Gustavsson i samspil med troubaduren Jan Årestad. Carl Michael og lillebror Johan Arent boede her 1770-74, i ungkarlehybel på 2. sal med skrå vægge. Der var to mindre rum og et stort, egnet til optræden for op til 50 personer. Produktiv periode for CMB, han skrev her 3/4 af sine 82 epistler. År 1939 overtager Par Bricole, i samarbejde med Stockholms kommune, huset, som herefter er hjemstedet for Par Bricole, som i dag har 6-7000 medlemmer.

Kl. 15.00 i skiftende sol/overskyet ankom vi med bus nr. syv til Kungsträdgården.

Der mødte os 7- 800 tilskuere, scene

Fotografi Kenny Runefors. Stockholm

fyldt af et 8 mands orkester og et 25 mands kor, begge glimrende og gennemgående, suppleret af flotte solistnumre. Og sketches, ialt 1,5 timer. Sporvogn til Bellmansro på Djurgården. Smuk lund omkranser Carl Michael Bellmans buste, som omkransedes af Par Bricole med laurbærløv.

Kl. 17.00 igen pragtfuld Bellmanmusik ved valdhornskvartet og norsk/svensk mandskor foran busten.

Kl. 18.30 var vi med sporvogn nået i hus i Restaurant Hasselbacken, stadig på Djurgården, da regndråberne så kom. Og vi minglede på overdækket kæmpe-terrasse med en drink med de 240 andre, som alle var bordsat på kort tid af sult og fungerende glaskort. Vore bordfæller var patolog Anders Hjerpe og hans kone Anne fra Karolinska Sjukhus. Han var 50 års medlem af Par Bricole, derfor meget kyndig. Fortalte om glat arbejdsdeling og

arbejdsgang mellem Selskabet Bellman i Sverige og Par Bricole.

Landsformanden for Par Bricole i Sverige, Åke "Pilo" Pilotti, holdt beændede, festlige taler og uddelte knaphulspynt, og bad os hilse så godt til SBiD.

Menu: Varmrøget laks, vidunderlig, og helstegt dyrefilet med gemyse. Også god. Og kaffe med avec. Og underholdningen fortsatte på det høje niveau indtil alle, som efter aftale, sagde farvel og tak och sagte gick hem gennem sta'n.

Henrik Vinterberg

Hyldestdigt af Nikolaj K. Carlsen

En af deltagerne ved Bellmandagen i Store Kapel på Gyrithe Lembchesvej blev inspireret til endnu et digt om Carl Michael Bellman. Dette har han venligt stillet til rådighed for bladet.

Vi kender dine vakre smil
som giver os et stille hvil
ved fremmedsprogets varme kilde
Da lader himlen sig formilde:

Nu hører regnen stille op
og former ordets dråbekrop
En muse er din skytsgudinde
som ikke lader os forsvinde

Og du er Stockholms digterord
der skaber ordets flammekor
Du er en sangens glade mester
som drikker vin og går til fester

Din tunge gløder som en dans
og skinner blidt i regnens glans
For verset er din kære moder
som lærer os om sprogets noder

Skrevet til Bellmans 275 års jubilæum søndag d. 16. august, NKC

Tirsdag den 22. september 2015 kl. 17 til ca. 19 Københavns Hovedbibliotek, Krystalgade 15: Velkommen til Klassikerdagen 2015

Sophus Claussen er udpeget som årets danske Klassiker 2015, og Klassikerkomitéen sætter fokus på både hans lyrik og rejseromaner ved det centrale åbningsarrangement. Programmet: Velkomst, Introduktion til Sophus Claussen og hans forfatterskab ved Peer E. Sørensen – professor emeritus, Forfatteroplæsning af Claussens digte samt "Antonius i Paris" og af eget værk ved Mette Moestrup, Anne-Sophie Lunding-Sørensen og Morten Søndergaard. *Klassikerkomitéen er vært ved en forfriskning i forbindelse med arrangementet.*

Tirsdag den 22. september 2015 kl. 19.00 – 21.00 på Gentofte Hovedbibliotek, Ahlmanns Allé 6, Hellerup: Sophus Claussen og Carl Michael Bellman.

Årets danske klassiker viser i sit forfatterskab stort kendskab til to af årets klassikere fra verdenslitteraturen, Dante og Bellman. Lektor, mag.art Johan Rosdahl, Samrådet for de Litterære Selskaber i Danmark, giver en indføring i Sophus Claussens forfatterskab og position som litterær klassiker.

Se artiklen: Sophus Claussen og Bellman i dette nummer.

Kommende arrangementer – reservér datoerne

Tirsdag den 22. september: *Den danske klassikerdag:* Bellman og Sophus Claussen, foredrag ved mag.art. Johan Rosdahl, Hellerup Hovedbibliotek, Ahlmanns Allé 6, Hellerup kl. 19.00

Lørdag den 7. november: Bogmessen i Bella Centeret: præsentation af *Tøm nu dit glas*, det nye bind i skriftserien med nyt om Bellmans værker

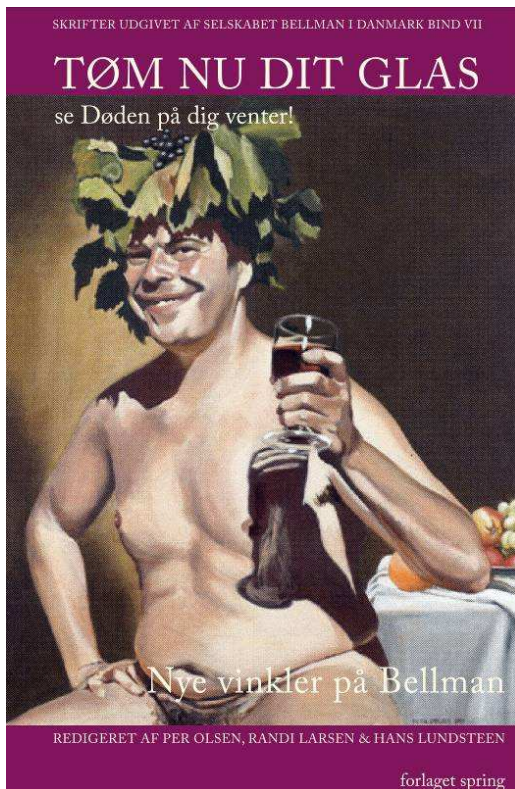
Torsdag den 12. november: Den 2den radio: Morten Visby, formand for oversættergruppen i Dansk Forfatterforening samtaler med forfatteren Søren Sørensen om hans oversættelser af Bellman til rigsdansk og thybomål. Alle er velkomne i Café Retro, Knabrostræde 26, København K til at overvære optagelsen. Kl. 17-19.

13. september kl 9.00 – 15.30: Den litterære arv er almen. I skolen skal vi alle læse nogle gode, danske forfattere. Men hvad med verdenslitteraturen? Er klassikerne bare nostalgi? Mød bl.a. Klaus Rothstein, Jens Blendstrup, Søren Schou, Bruno Svindborg, Lasse Horne Kjøeldgaard, Johannes Riis, Hans Otto Jørgensen med flere. LiteraturHaus, kl. 10-16. 50 kr. Billetter købes på [Billetto.dk](http://billetto.dk). Max. 150 deltagere - See more at: <http://goldendaysfestival.dk/day/2015-09-13#node-969>

Onsdag den 18. november:
Fredmandagen:
Boglancering: Bind 7

***Tøm nu dit glas se Døden
på dig venter***

i serien *Skrifter* udgivet af Selskabet Bellman i Danmark ved redaktøren, lektor Per Olsen.
Mødested meddeles senere
(Møstings Hus?)

Kulturarven - leder
 Bellmandagen 2015 - G. Amsinck
 Kalenderen - kulturarven - red.
 Sophus Claussen og Bellman - Johan Rosdahl
 Bellman og Knudåge Riisager - Claus Røllum-Larsen
 Musik i Gustafskyrkan - G. Amsinck
 Par Bricole i Malmø - G. Amsinck
 Store Bogdag på Hald - Flemming Pedersen
 Anmeldelse af otte elegiske - G. Amsinck
 Anmeldelse af *Strunt alt hvad du orerer* - red.
 Bellmansällskapets æresmedlemmer
 Bellmandagen i Stockholm - Henrik Vinterberg
 Hyldestdigt - Nikolaj K. Carlsen
 Kalenderen

Forsiden: Nis Bank-Mikkelsen
 Fotos af Georg T. Amsinck, Flemming-Petersen, Kenny Runefors. Tegning af Fritz Haack.

SALG AF BØGER:

Skrifter udgivet af SBiD: Alle gratis for medlemmer så længe oplag haves:
 Jens Kr. Andersen: Bellman og de danske guldalderdigtere
 Søren Sørensen: Danske Bellmaniana
 Torben Krogh m.fl.: Bellman og Danmark
 Jens Lund m.fl. Bellman i Billed og Digt 2011 348 kr.
 Hans Lundsteen: C. M. Bellmans salmer
 Lars Huldén & Jennie Nell: Carl Michael Bellmans liv og værk
 Salg af CD og DVD
 Erik Harbo m.fl.: Bellman i Kbh. Bymuseums Havesal (udg. 2012) dvd specialpris 80 kr.
 Erik Harbo: Bellman om kroer, kvinder og Ka-

Selskabet Bellman i Danmark

Formand: forfatteren Søren Sørensen
 Næstformand: lektor, mag.art. Per Olsen
 Sekretær: billedhuggeren Karen Norden-toft
 Kassemester: pens. Geert E. Petersen
 Styrelsesmedlemmerne
 Civiløkonom Georg Teddy Amsinck
 Komponisten Henrik Bøggild
 Skuespilleren Jarl Forsman
 Operasanger Erik Harbo
 Bioanalytiker Dorte K. Jepsen
 Gymnasielærer Randi Larsen
 Visesanger Alex Pedersen
 Specidlæge Henrik Vinterberg
 Tilknyttet styrelsen
 Advokat Claus Arup
 Ambassadesekretær Niklas Eriksson
 Skuespilleren Nis Bank-Mikkelsen
 Udgiver: Selskabet Bellman i Danmark, adr.: c/o Ellekrogen 28, 2950 Vedbæk
www.bellman.dk kirsoeren@pc.dk
 Redaktion: Georg Teddy Amsinck, Henrik Vinterberg og Søren Sørensen (ansv.)
 Layout og tryk: Erik Harbo Redaktionsudvalg: Selskabets styrelse
Eftertryk er velkomne mod kildeangivelse
 ISSN 0909-7732

rons båd (17 numre)Kun på MC kasette 80 kr.
 Bengt Ole Lindberg: Balladen om Ulla 80 kr.
Andre bøger:
 Beiträge zu Bellman, Heft 1: 2001 50 kr.
 I. Simonsson: Bellmans värld – 100 kr.
 Søren Sørensen: Skoel, bette pieger 50 kr.
 Søren Sørensen: Sophienholmsonetter 30 kr.
 Søren Sørensens Bellmanroman
 "Sisyphos i Slotsvagten" 75 kr
 Medlemspriser. Forsendelsesomkostninger betales af medlemmet.
 Henvendelse til Ole Simonsen,
 Bringetoften 33 3500 Værløse tlf. 4497 6059
 olesim@post.tele.dk